

วัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนที่สะท้อนจากคำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยน

งานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยน เป็นการศึกษาโดยวิธีการทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2529 : 45) กล่าวว่า การศึกษาทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ หมายถึง การศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อเข้าถึงซึ่งระบบความรู้ ความนึกคิดของชาวบ้าน หรือชนเผ่าใดเผ่าหนึ่ง โดยศึกษาภาษาของเขา และการศึกษาด้านนี้มีรากฐานมาจากความเชื่อที่ว่า ภาษาเป็นสิ่งที่สะท้อนความนึกคิดและการมองโลกของผู้พูด การวิเคราะห์ความหมายของศัพท์หมวดต่าง ๆ ในภาษาของชนเผ่าใดเผ่าหนึ่งจะทำให้เรามองเห็นลึกซึ้งถึงความนึกคิดและการมองโลกของชนเผ่านั้นได้ ดังนั้นการศึกษาคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยนจึงสามารถสะท้อนให้เห็นถึงระบบความรู้ ความนึกคิด หรือวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยน ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยจะกล่าวถึงต่อไปในบทนี้

ก่อนอื่นผู้วิจัยขอให้คำจำกัดความของคำว่า "วัฒนธรรม" ซึ่งผู้วิจัยใช้ในงานวิจัยนี้ และเป็นความหมายที่ผู้วิจัยใช้ตาม กู๊ดอิเนาฟ (Goodenough 1975 อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์) ซึ่งหมายถึง "ความรู้" หรือ "สิ่งที่เราต้องรู้" เพื่อให้เราสามารถประพจน์ในทางที่เป็นที่ยอมรับสำหรับสมาชิกผู้นั้นในสังคมเรา

การวิเคราะห์ของผู้วิจัย ซึ่งวิเคราะห์ความหมายแก่นของคำเรียกญาติ ทั้งคำเรียกญาติพื้นฐานที่สัมพันธ์กันโดยสายเลือด และคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน ในจุดเก็บข้อมูลทั้ง 5 ถิ่น สะท้อนให้เห็นลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยน ซึ่งสามารถแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. ระบบอาวุโสหรือการเน้นความแตกต่างของอายุ
2. การเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญ
3. การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมจีนฮักเกียน

6.1 ระบบอาวุโสหรือการเน้นความแตกต่างของอายุ

สำหรับเรื่องระบบอาวุโสหรือการเน้นความแตกต่างของอายุ มีผลงานการศึกษาของนักมานุษยวิทยาที่เกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสของคนจีนฮักเกียน ได้แก่ การศึกษาของฟรีดแมน (Freedman : 1958) เกี่ยวกับการกระจายอำนาจภายในตระกูลของคนจีนฮักเกียน เขากล่าวว่าการที่ใครคนใดคนหนึ่งจะขึ้นมาอยู่ในตำแหน่งหัวหน้าตระกูลนั้นจะต้องถูกพิจารณาคัดเลือกโดยดูเรื่องความมีอายุหรือมีอาวุโสเป็นหลัก ใครที่มีอาวุโสมากก็ย่อมจะได้รับการพิจารณาก่อนผู้ที่มีอายุน้อยเป็นธรรมดา

ผลงานการศึกษาของ นอร์ตัน กินส์เบิร์ก และ เซสเตอร์ เอฟ. โรเบิร์ต (Ginsburg & F. Robert : 1958) ชีวิตความเป็นอยู่ตลอดจนเครือญาติของคนจีนในแหลมมลายู และสำหรับเรื่องระบบอาวุโสหรือการเน้นความแตกต่างของอายุนั้น พวกเขาถือว่า ในการจัดการเรื่องสำคัญต่าง ๆ ของตระกูล เช่น การกำหนดวันที่จะบูชาเช่นไหว้บรรพบุรุษ การตั้งการประชุมปรึกษาหารือกันภายในตระกูล และการควบคุมดูแลกิจการต่าง ๆ ของตระกูล จะเป็นหน้าที่หรืออยู่ในความรับผิดชอบของผู้ที่มีอายุมากที่สุด ในตระกูล ซึ่งถือเป็นผู้นำที่สำคัญของตระกูล คำสั่งหรือคำตัดสินใด ๆ ของผู้นำถือว่าเป็นสิ่งที่ทุกคนในตระกูลต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตาม

ยังมีผลงานการศึกษาของ เบเกอร์ (Baker : 1968) ซึ่งศึกษาถึงการให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสของคนอื่นในเมืองเซ็งชุ่น เขากล่าวว่า

เมื่อมีเด็กผู้ชายเกิดใหม่ในครอบครัว ผู้เป็นพ่อจะต้องจัดงานเลี้ยงให้กับผู้
 อาวุโสทั้งหลายในละแวกบ้านแถบนั้น เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองและรับขวัญลูกผู้
 ชาย และเพราะผู้อาวุโสเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดในพิธีรับขวัญดังกล่าว ถ้า
 หากตระกูลใดไม่มีลูกชายเลย และต้องการจะรับเอาเด็กผู้ชายของครอบครัว
 อื่นมาเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม จะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้อาวุโสทั้ง
 หมดของตระกูลนั้นก่อน เบเกอร์กล่าวว่าตามหลักการแล้ว อำนาจการตัดสินใจ
 ต่าง ๆ ภายในตระกูลจะอยู่ที่ผู้มีอาวุโสที่สุดในตระกูล ซึ่งถือว่าผู้อาวุโส
 นี้จะอยู่ในสถานภาพที่สูงและเป็นที่เคารพของทุกคนในตระกูล ยิ่งไปกว่านั้นใน
 แต่ละปีจะมีการจัดงานฉลองให้กับผู้อาวุโสด้วย สำหรับการประกอบพิธี
 กรรมต่าง ๆ นั้น เบเกอร์กล่าวว่า ผู้อาวุโสจะเป็นผู้นำการประกอบพิธีกรรม
 ต่าง ๆ ดังกล่าว และอำนาจของผู้นำจะเป็นอำนาจสูงสุดไม่สามารถคัดค้าน
 โต้แย้งได้

นอกจากนั้นแล้วยังมีผลงานการศึกษาของ วูล์ฟ (Wolf : 1970)
 ที่ศึกษาเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสของคนจีน เขากล่าวว่า
 การที่จะอบรมสั่งสอนลูกของคนจีนนั้น พวกคนจีนมีหลักปรัชญาว่า ผู้ที่จะ
 สามารถควบคุมและมีอำนาจในการอบรมสั่งสอนลูก ๆ ในครอบครัวได้
 จะต้องเป็นผู้ที่มีอาวุโสที่สุดในครอบครัว ซึ่งหมายถึง "พ่อ" และผู้มีอาวุโส
 นี้ก็ต้องควบคุมดูแลลูก ๆ เรื่อยไปจนถึงแม้พวกเขาจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วก็ตาม

จากหลักฐานทางด้านวัฒนธรรม ในเรื่องของระบบอาวุโสหรือการ
 เน้นความแตกต่างของอายุดังกล่าวข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้ตั้งเป็นสมมติฐานใน
 การพิจารณาระบบค่า เรียกว่าค่า เรียกว่าค่าจะแสดงให้เห็นว่าคนจีนยัง
 ให้ความสำคัญแก่เรื่องดังกล่าว

จากการวิเคราะห์ห้องคำประกอบของความหมายแก่นของคำเรียก
 ญาติที่สัมพันธ์โดยสายเลือดและที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานของผู้วิจัยเองนั้น พบ
 ว่า คำเรียกญาติให้ภาพที่เด่นชัดว่ามีการให้ความสำคัญกับเรื่องของระบบ
 อาวุโสหรือความแตกต่างของอายุในการใช้คำเรียกญาติ คือ มีการใช้มิติ
 แห่งความแตกต่างทางอายุกับการใช้คำเรียกญาติพื้นฐานและที่สัมพันธ์โดยการ
 แต่งงาน โดยเฉพาะญาติที่อยู่ในรุ่น +1 สายข้าง ฝ่ายพ่อ และญาติในรุ่น 0
 สายข้าง สำหรับญาติพื้นฐานที่อยู่ในรุ่น +1 สายข้าง ฝ่ายพ่อนั้น พบว่าทั้ง
 5 ถิ่น มีการใช้ความแตกต่างทางอายุแยกคำเรียกญาติ กล่าวคือ มีการแบ่ง
 แยกระหว่าง "พี่ชาย" และ "น้องชาย" ของพ่อ ได้แก่มีการใช้คำว่า /peʔ2/
 และ /cek2/ เรียกญาติที่เป็น "พี่ชายของพ่อ" "น้องชายของพ่อ" ตาม
 ลำดับ และสำหรับญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานในรุ่น +1 สายข้าง ฝ่ายพ่อ
 พบว่าทั้ง 5 ถิ่น มีการใช้ความแตกต่างทางอายุแยกคำเรียกญาติ คือมีการใช้คำ
 /ʔym4/ และ /cim4/ เรียกญาติที่เป็น "ภรรยาของพี่ชายของพ่อ" "ภรรยา
 ของน้องชายของพ่อ" ตามลำดับ สำหรับญาติที่อยู่ในรุ่น 0 ทั้งญาติพื้นฐานและ
 ที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน พบว่า ทั้ง 5 ถิ่น ใช้มิติแห่งความแตกต่างทางอายุ
 ในการแยกใช้คำเรียกญาติเหมือนกัน แต่จะต่างกันตรงเรื่องของการใช้คำ
 เรียกดังนี้ สำหรับญาติพื้นฐานที่มีอายุแก่กว่าทั้ง 5 ถิ่น ใช้คำว่า /ko:1/
 และ /ci:4/ เรียก "พี่ชาย" "พี่สาว" ตามลำดับ และสำหรับญาติที่มีอายุ
 อ่อนกว่าทั้งชายและหญิงนั้น จังหวัดกระบี่ จังหวัดภูเก็ต และเกาะปีนัง ใช้คำ
 ว่า /sew1/ จังหวัดตรังและจังหวัดพังงา ใช้คำว่า /nɔ:ɲ1/ เรียกรวมกัน
 ทั้ง "น้องชายและน้องสาว" สำหรับญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานที่มีอายุ
 แก่กว่า จังหวัดกระบี่ จังหวัดภูเก็ต และเกาะปีนัง ใช้คำว่า /hu:2/ และ
 /so:4/ เรียก "สามีของพี่สาว" "ภรรยาของพี่ชาย" ตามลำดับ จังหวัด
 ตรังและจังหวัดพังงา ใช้คำว่า /ko:1/ และ /so:4/ เรียก "สามีของ
 พี่สาว" "ภรรยาของพี่ชาย" ตามลำดับ และสำหรับญาติที่มีอายุอ่อนกว่านั้น
 จังหวัดกระบี่ใช้คำว่า /sa:j2/ และ /nɔ:ɲ1 pha:j1/ เรียก "สามี

ของน้องสาว" "ภรรยาของน้องชาย" ตามลำดับ จังหวัดตรังและจังหวัด พังงา ใช้คำว่า /nɔːŋ1 khɯːj5/ และ /nɔːŋ1 phaːj1/ เรียก "สามีของน้องสาว" "ภรรยาของน้องชาย" ตามลำดับ จังหวัดภูเก็ตใช้คำว่า /nɔːŋ1/ เรียกรวมกันทั้ง "สามีของน้องสาว" และ "ภรรยาของน้องชาย" ส่วนในเกาะปีนังไม่ปรากฏคำเรียกญาติประเภทดังกล่าว

จะเห็นได้ว่าคำเรียกญาติสะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดว่ามีการให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสหรือความแตกต่างทางอายุ ยิ่งไปกว่านั้นจากหลักฐานทางวัฒนธรรมด้านอื่นที่อยู่ในรูปของพฤติกรรมหรือการกระทำของคนจีนฮกเกี้ยนที่ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาก็สามารถเป็นข้อสนับสนุนได้อีกว่าคนจีนฮกเกี้ยนมีการให้ความสำคัญกับเรื่องอาวุโส มีดังนี้คือ เมื่อมีการแต่งงานเกิดขึ้นในชุมชนจีนฮกเกี้ยนทั้ง 5 ถิ่น นั้น คนจีนฮกเกี้ยนจะมีพิธีไหว้หน้าชาแก่ญาติผู้ใหญ่ของทั้ง 2 ฝ่าย เพื่อขอพร ในการไหว้หน้าชานี้จะไหว้ตั้งแต่ญาติที่อาวุโสที่สุด เรื่อยลงมาถึงญาติที่อาวุโสน้อยที่สุดของแต่ละฝ่าย และจะไม่ไหว้ญาติที่มีอายุอ่อนกว่าตัวคู่บ่าวสาวเด็ดขาด ยิ่งไปกว่านั้นยังพบในการรับขันหมากของเจ้าบ่าว ในวันแต่งงาน ผู้ที่จะเป็นคนรับขันหมากของฝ่ายเจ้าบ่าวจะต้องเป็นญาติที่อาวุโสที่สุดของฝ่ายเจ้าสาว แต่ถ้าฝ่ายเจ้าสาวไม่มีญาติที่อาวุโสเลย อาจจะขอให้ผู้ที่อาวุโสที่สุดในแถบนั้น มาเป็นคนรับขันหมากของฝ่ายเจ้าบ่าวแทน นอกจากนั้นยังพบว่า เมื่อมีการส่งตัวคู่บ่าวสาวเข้าห้องหอ ผู้ที่จะเป็นคนจูงมือคู่บ่าวสาวเข้าห้องหอต้องเป็นคนแก่ที่อาวุโสที่สุด อาจจะเป็ญาติหรือไม่ใช่ญาติของคู่บ่าวสาวก็ได้ และเมื่อส่งคู่บ่าวสาวขึ้นเตียง คนแก่ที่อาวุโสที่สุดคนนั้นจะต้องนอนอยู่ตรงกลางระหว่างเจ้าสาวและเจ้าบ่าวประมาณ 5 นาที ซึ่งเรียกกันว่า "การแรกนอน" ของคู่บ่าวสาว

นอกจากนั้นจากบทความของ อองเซ็งฮวด ในนิตยสาร

"Pulau Pinang (1991 : 10) ที่ผู้วิจัยได้มาจากจุดเก็บข้อมูลในเกาะปีนังก็สามารถเป็นข้อสนับสนุนได้อีกว่า คนจีนฮกเกี้ยนมีการให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส อองเซ็งฮวด ศึกษาตระกูลคุณ ซึ่งเป็นตระกูลจีนฮกเกี้ยนที่เก่าแก่ดั้งเดิมของเกาะปีนัง เขากล่าวว่า ขณะนี้ทรัพย์สินต่าง ๆ ประจำตระกูลคุณที่ยังหลงเหลืออยู่นั้น จะมีการจัดเก็บเอาไว้ที่ศูนย์กลางของตระกูล ซึ่งมีชื่อเรียกว่า "คูกงซี" ในศูนย์กลางนี้จะมีคณะกรรมการคอยดูแลบริหารทรัพย์สินของตระกูล คณะกรรมการจะมีวาระการบริหารงานชุดละ 1 ปีเท่านั้น เมื่อหมดวาระก็จะมีการเลือกตั้งคณะกรรมการชุดใหม่เข้ามาบริหารงานต่อ ในการเลือกตั้งนั้น อองเซ็งฮวด กล่าวว่า จะถือเอาความมีอาวุโสหรือมีอายุแก่กว่าของผู้ที่สมัครจะเข้ามาทำงานเป็นสำคัญ ถ้าผู้สมัครคนใดมีอายุมากและมีความพร้อมที่จะทำงานก็จะถูกคณะกรรมการชุดเก่าพิจารณาและคัดเลือกเอาไว้ก่อน ตรงกันข้ามถ้าผู้สมัครคนใดมีอายุน้อยและพร้อมที่จะทำงานเหมือนกัน ก็จะถูกขึ้นรายชื่อเอาไว้ก่อน และจะต้องรอจนกว่าคณะกรรมการได้คัดเลือกเอาผู้สมัครอาวุโสไว้หมดแล้ว โดยจะดูว่าถ้ายังได้จำนวนผู้อาวุโสไม่ครบชุดคณะกรรมการที่ต้องการ ผู้สมัครที่มีอายุน้อยก็มีสิทธิ์ที่จะเข้าไปร่วมทำงานได้

อองเซ็งฮวด กล่าวว่าที่เป็นเช่นนี้เพราะคนจีนถือว่า คนที่มีอายุมากหรืออาวุโสกว่าย่อมจะมีประสบการณ์ความรู้ที่ดีกว่า มากกว่า นอกจากนี้เมื่อได้รับการคัดเลือกแล้วคณะกรรมการชุดใหม่จะต้องเคารพเชื่อฟังความเห็นของคณะกรรมการชุดเก่าที่หมดวาระไปเสมอ

จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาทั้ง 5 ถิ่น ผู้วิจัยพบว่า ระบบอาวุโสเป็นสิ่งที่สำคัญมากในสังคมจีนฮกเกี้ยน และอาจกล่าวได้ว่า "ระบบอาวุโส" เป็นลักษณะพื้นฐานที่สำคัญยิ่งของวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยน นอกจากนี้ยังพบว่าวัฒนธรรมทางการให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสหรือความแตกต่างทางอายุของคนจีนฮกเกี้ยนทั้ง 5 ถิ่น ยังคงมีความสำคัญและประพฤติปฏิบัติต่อกันมา

จนถึงบัดนี้ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย ซึ่งต่างจากวัฒนธรรมจีนอีกเกียนด้านอื่น ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะด้วยอิทธิพลของการสัมผัสภาษา ซึ่งผู้วิจัยจะ ได้กล่าวถึงต่อไป

6.2 การเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญ

สำหรับเรื่องการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญใน วัฒนธรรมจีนอีกเกียน พบว่ามีผลงานการศึกษาของนักมานุษยวิทยาที่เกี่ยวกับ เรื่องดังกล่าว ได้แก่ ผลงานการศึกษาของ ฟรีดแมน (Freedman : 1958) ซึ่งเป็นการศึกษาถึงโครงสร้างทางเชื้อสายในมณฑลฟูเจี้ยนและ มณฑลกวางตุ้งของประเทศจีน เขากล่าวว่า การที่มีแค่เด็วกันแสดงว่า มีบรรพบุรุษร่วมกัน ซึ่งบรรพบุรุษนี้จะต้องเป็นบรรพบุรุษทางสายพ่อเท่านั้น และผู้ชายและผู้หญิงที่มีนามสกุลหรือแค่เด็วกันจะแต่งงานกันไม่ได้เด็ดขาด เพราะถือกันว่าเป็นญาติทางสายพ่อ ฟรีดแมนกล่าวว่าผู้หญิงที่อยู่ในครอบครัว ใดก็เหมือนกับคนแปลกหน้าของครอบครัวนั้น ไม่ค่อยมีความสำคัญเท่าใดนัก และเมื่อมีการแบ่งทรัพย์สินสมบัติหรือมรดก ตามหลักของจีนแล้ว ลูกชายคนโตจะ เป็นผู้ได้รับมรดกนั้นทั้งหมด ลูกผู้หญิงถึงแม้จะเป็นลูกคนโตก็ไม่มีสิทธิ์ใน มรดกนั้น เขากล่าวว่า มีสุภาษิตจีนกล่าวไว้ว่า "เด็กผู้ชายเกิดมาเพื่อที่จะ เข้ามาอยู่ข้างใน ส่วนเด็กผู้หญิงเกิดมาเพื่อจะออกไปอยู่ข้างนอก" ซึ่ง หมายความว่าผู้ชายเมื่อแต่งงานก็ต้องอยู่ในบ้านของตัวเองเหมือนเดิม ส่วน ผู้หญิงเมื่อแต่งงานจะต้องออกไปอยู่บ้านฝ่ายชาย ยิ่งไปกว่านั้น ฟรีดแมน กล่าวว่า แผ่นป้ายวิญญาณของตระกูลซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมากนั้น จะต้องอยู่ ในความรับผิดชอบของลูกผู้ชายคนโตของครอบครัว และจะต้องทำการเคารพ สักการะตลอดไป การวางเรียงแผ่นป้ายวิญญาณบนหิ้งบูชา ก็จะต้องวาง แผ่นป้ายวิญญาณของญาติฝ่ายพ่อก่อน แล้วต่อด้วยแผ่นป้ายวิญญาณของญาติฝ่ายแม่

ผลงานการศึกษาของ นอร์ตัน กิ้นส์เบิร์ก และ เซสเตอร์ เอฟ. โรเบิร์ต (Ginsburg & F. Robert : 1958) เป็นการศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนเครือญาติของคนจีนฮกเกี้ยนในแหลมมลายู และสำหรับเรื่องการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญนั้น เขากล่าวว่า คำว่า "ตระกูล" นั้น หมายถึง การรวมของคนหลายคนที่มีนามสกุลหรือแซ่เดียวกัน และมีบรรพบุรุษร่วมกัน ในการที่จะเป็นสมาชิกของกลุ่มดังกล่าวข้างต้นหรือไม่นั้น มิใช่ใช้เกณฑ์ตัดสินกันด้วยเรื่องอาชีพการงานของสมาชิก หากแต่เป็นเรื่องของการมีนามสกุลหรือแซ่เดียวกัน และนามสกุลหรือแซ่ที่ว่านี้จะต้องเป็นสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดมาทางสายพ่อเท่านั้น

นอกจากนี้ยังมีผลงานการศึกษาของ วูล์ฟ (Wolf: 1970) เกี่ยวกับการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญ เขากล่าวว่า ลูกผู้ชายถือเป็นยอดปรารถนาของทุกคนรอบครัวจีน แต่ถ้ามีลูกผู้หญิงก็ขอมิเพียงคนเดียวเท่านั้น วูล์ฟ กล่าวว่า ทศนคติที่พ่อแม่มีต่อลูกผู้ชายและลูกผู้หญิงจะแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด สำหรับการเลี้ยงดูแล้วลูกผู้ชายจะได้รับการเอาใจใส่มากกว่าลูกผู้หญิง

จากหลักฐานทางด้านวัฒนธรรมในเรื่องของการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญดังกล่าวข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้ตั้งเป็นสมมติฐานในการพิจารณาระบบคำเรียกญาติ ว่า คำเรียกญาติจะแสดงให้เห็นว่าคนจีนฮกเกี้ยนให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของความหมายแก่นของคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยสายเลือดและที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานของผู้วิจัยเองนั้น พบว่า คำเรียกญาติสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญของคนจีนฮกเกี้ยน กล่าวคือในการใช้คำเรียกญาติทั้งญาติที่

สัมพันธ์โดยสายเลือดและที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานของทั้ง 5 ถิ่น มีการใช้มิติแห่งความแตกต่างทางสายพ่อ/แม่แยกใช้คำเรียกญาติที่อยู่ในรุ่น +1 สายข้างที่สำคัญคือแยกเฉพาะญาติฝ่ายพ่อและเพศชาย การแยกคำที่ละเอียดในฝ่ายพ่อและเพศชายของคำเรียกญาติพื้นฐาน แสดงว่าวัฒนธรรมนี้เน้นสายพ่อและเพศชาย เพื่อให้เห็นภาพและง่ายต่อการทำความเข้าใจ ในที่นี้ผู้วิจัยจะขอนำเสนอความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานในรุ่น +1 ซึ่งคัดมาจากตารางที่เสนอข้างต้น (ในบทที่ 4) แล้วดังนี้ โปรดสังเกตคำเรียกญาติที่อยู่ในกรอบ 2 ชั้น

ตารางที่ 14 ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานในรุ่น +1

รุ่น	ฝ่าย (พ่อ/แม่)	อายุ	สายเลือด			
			+ สายตรง		- สายตรง	
			เพศ		เพศ	
			+ ชาย	- ชาย	+ ชาย	- ชาย
+1	+ พ่อ	+อายุ -อายุ	tia1	ma72	pe72 cek2	ko:1
	- พ่อ	+อายุ -อายุ			ku:4	7i:5

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบ"สายพ่อ" กับ "สายแม่" จะพบว่าสายพ่อมี 3 คำ เรียกญาติ คือคำว่า /peʔ2/ "พี่ชายของพ่อ" /cek2/ "น้องชายของพ่อ" และ /kwə:1/ "พี่สาวและน้องสาวของพ่อ" ส่วนสายแม่มีคำเรียกญาติเพียง 2 คำ คือคำว่า /ku:4/ "พี่ชายหรือน้องชายของแม่" และ /ʔi:5/ "พี่สาวหรือน้องสาวของแม่" แสดงว่าสายพ่อมีการแยกที่ละเอียดกว่า ซึ่งหมายความว่ามืบทบาททางสังคมมากกว่า และเมื่อเปรียบเทียบระหว่าง "เพศชาย" กับ "เพศหญิง" พบว่า เพศชายมีคำเรียก 3 คำ คือ คำว่า /peʔ2/ "พี่ชายของพ่อ" /cek2/ "น้องชายของพ่อ" และ /ku:4/ "พี่ชายหรือน้องชายของแม่" แต่เพศหญิงมีคำเรียกเพียง 2 คำ คือ คำว่า /kwə:1/ "พี่สาวหรือน้องสาวของพ่อ" และ /ʔi:5/ "พี่สาวหรือน้องสาวของแม่"

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 ความหมายของคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานในรุ่น +1

รุ่น	ฝ่าย (พ่อ/แม่)	อายุ	แต่งงานกับญาติ			
			+ สายตรง		- สายตรง	
			เพศ		เพศ	
			+ ชาย	- ชาย	+ ชาย	- ชาย
+1	+ พ่อ	+อายุ -อายุ	tiaw2		7ym4	
	- พ่อ	+อายุ -อายุ			kim2	

สำหรับญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานในรุ่น +1 สายข้าง จาก ตารางจะเห็นได้ว่า เฉพาะญาติฝ่ายพ่อที่แต่งงานกับญาติฝ่ายชายเท่านั้นที่มีการ แยกใช้คำที่ละเอียดลงไป ซึ่งพบว่าทั้ง 5 ถิ่น มีการแยกใช้คำเรียกญาติ เหมือนกัน ดังนี้ ใช้คำว่า /7ym4/ เรียก "ภรรยาของพี่ชายของพ่อ" และ ใช้คำว่า /cim4/ เรียก "ภรรยาของน้องชายของพ่อ" ส่วนญาติฝ่ายที่ แต่งงานกับ "ฝ่ายหญิง" มีคำเดียวเท่านั้น คือ คำว่า /tiaw2/ "สามีของ พี่สาวหรือน้องสาวของพ่อ" "สามีของพี่สาวหรือน้องสาวของแม่" และ ญาติที่แต่งงานกับสาย "สายแม่" ถึงแม้จะเป็นผู้ชายก็มีคำเดียว คือคำว่า

/kim2/ "ภรรยาของพี่ชายหรือน้องชายของแม่" ลักษณะเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่ามีการให้ความสำคัญกับญาติที่แต่งงานกับฝ่ายชาย และต้องเข้าไปอยู่ในบ้านฝ่ายชายหลังการแต่งงาน ซึ่งเป็นบ้านที่ตัวเองอาศัยอยู่ด้วย จึงทำให้มีการแยกใช้ค่าที่ละเอียด

ผู้วิจัยยังมีหลักฐานทางวัฒนธรรมด้านอื่นที่อยู่ในรูปของพฤติกรรมหรือการกระทำของคนจีนฮกเกี้ยนที่ผู้วิจัยได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา ซึ่งสามารถเป็นข้อสนับสนุนได้อีกว่าคนจีนฮกเกี้ยนทั้ง 5 ถิ่น มีการให้ความสำคัญกับเรื่องของการเน้นฝ่ายพ่อ และการถือเพศชายเป็นสำคัญ ความจริงทางวัฒนธรรมที่ผู้วิจัยพบ มีดังนี้คือ เมื่อถึงวันที่จะเคลื่อนศพผู้ตายไปฝัง ในตอนเช้าของวันนั้นจะมีพิธีคารวะศพผู้ตาย และในการคารวะศพนั้นญาติสายข้างซึ่งอาจจะเป็นคนเดียวหรือเป็นกลุ่มที่จะเข้าคารวะศพลำดับแรกถัดจากญาติสายตรงของผู้ตาย จะต้องเป็นญาติฝ่ายพ่อก่อนที่จะเป็นญาติฝ่ายแม่ในลำดับถัดมา และยังพบว่า ในการไหว้หน้าชาแก่ญาติผู้ใหญ่ในวันแต่งงานญาติที่จะรับไหว้หน้าชาเป็นคนแรก คือ ญาติที่อาวุโสที่สุดของฝ่ายพ่อ ยิ่งไปกว่านั้น ผู้วิจัยยังพบว่าในการตั้งหิ้งบูชาแผ่นป้ายวิญญาณของผู้ตายที่บ้านนั้น จะมีลำดับการตั้งแผ่นป้ายดังกล่าวคือ แผ่นป้ายในตำแหน่งแรกจะเป็นแผ่นป้ายของผู้ตายที่เป็นญาติเพศชายที่อาวุโสที่สุดฝ่ายพ่อ ยิ่งไปกว่านั้นผู้วิจัยยังพบว่าตามประเพณีจีนฮกเกี้ยนดั้งเดิม ถือว่า การสืบทอดมรดกเป็นสิ่งที่สำคัญ และผู้ที่ทำการสืบทอดมรดกหรือเป็นทายาทมรดกอันนั้นก็ย่อมจะมีความสำคัญเป็นธรรมดา เพราะจะเป็นผู้รักษาวงศ์ตระกูลหรือช่วยให้คงอยู่ต่อไป สำหรับคนจีนฮกเกี้ยนแล้ว ผู้ที่จะทำการสืบทอดมรดกของพ่อแม่ นั้น จะต้องเป็นลูกชาย และต้องเป็นลูกผู้ชายคนโตในครอบครัวด้วย แต่ถ้าครอบครัวไหนไม่มีลูกชาย หรือมีลูกชายแต่เป็นลูกคนกลางหรือคนเล็ก พ่อซึ่งเป็นผู้จัดการมรดกก็จะมอบมรดกอันนั้นให้กับลูกชายไม่ว่าจะเป็นคนกลางหรือคนเล็กก็ตาม และถ้าไม่มีลูกผู้ชายในครอบครัวเลยมรดกก็จะถูกแบ่งให้ลูกๆที่เป็นผู้หญิงเท่าๆ

กัน อย่างไรก็ตามถึงแม้ลูกผู้ชายจะเป็นผู้สืบทอดมรดกจากพ่อแม่แต่ก็ต้องแบ่งให้พี่น้องของตัวเอง โดยที่ตัวของลูกผู้ชายเองจะได้รับมรดกมากกว่าลูกคนอื่น ซึ่งจุดนี้แสดงให้เห็นว่า แต่เดิมคนจีนฮกเกี้ยนให้ความสำคัญแก่เพศชายมาก และถือว่าเป็นลูกสายในของพ่อแม่ด้วย นอกจากนี้เรื่องการสืบทอดมรดกแล้วยังพบว่า เรื่องที่อยู่อาศัยหลังการแต่งงานของคนจีนฮกเกี้ยนนั้น พวกเขาเชื่อถือว่ หลังจากที่ชายและหญิงแต่งงานกันแล้ว ฝ่ายหญิงจะต้องเป็นฝ่ายไปอยู่บ้านฝ่ายชาย หรือที่เรียกกันว่าเป็นแบบ Patrilocal และจะต้องดูแลปรนนิบัติญาติทางสามีเหมือนกับญาติของตัวเอง นามสกุลหรือแซ่ก็ต้องเปลี่ยนไปใช้ของฝ่ายชายทันทีที่มีการจดทะเบียนสมรส และในสมัยก่อนจะไม่ยินยอมให้ลูกชายไปอยู่บ้านลูกสะใภ้เด็ดขาดไม่ว่ากรณีใดๆ ในจุดนี้สามารถเป็นข้อสันนิษฐานได้ว่า สังคมจีนฮกเกี้ยนให้ความสำคัญกับเพศชายมาก

นอกจากเรื่องการสืบทอดมรดกและที่อยู่อาศัยหลังการแต่งงานแล้ว ผู้วิจัยยังพบว่า ในวันเคลื่อนศพผู้ตายไปฝัง ในกรณีผู้ตายเป็นพ่อหรือแม่ ผู้ที่จะเดินถือภาพถ่ายของผู้ตายนำหน้าขบวนศพนั้น จะต้องเป็นลูกผู้ชายคนโต หรือถ้าไม่มีลูกผู้ชายคนโต ก็อาจจะเป็นลูกผู้ชายคนกลางหรือคนเล็กก็ได้ แต่ห้ามไม่ให้ลูกผู้หญิงถือภาพถ่ายผู้ตายเด็ดขาด ซึ่งเป็นอีกจุดหนึ่งที่สนับสนุนว่าคนจีนฮกเกี้ยนให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง

นอกจากหลักฐานทางวัฒนธรรมด้านอื่นที่ผู้วิจัยได้มาทั้งหมดดังกล่าวข้างต้นแล้ว จากเอกสารที่ผู้วิจัยได้มาจากจุดเก็บข้อมูลในเกาะปีนัง ซึ่งเป็นบทความที่ ดาตุ๊ก คู คีท เซียว (Khoo Keat Siaw : 1991) ตีพิมพ์ในนิตยสารชื่อ "Pulau Pinang" เป็นเรื่องเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนในเกาะปีนัง เขากล่าวว่า ตระกูลคู ซึ่งเป็นตระกูลจีนฮกเกี้ยนเก่าของเกาะปีนังจะมีการประกาศยกย่องผู้ที่มีชื่อเสียงของตระกูลแต่เฉพาะเพศชายเท่านั้น แต่ลูกสาวถึงจะมีชื่อเสียงก็ไม่ประกาศยกย่อง เพราะถือว่าจะต้องกลายเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวหรือตระกูลของสามี และนักเรียน

ชายจะได้รับถุงสีแดงที่มีเงินอยู่ 120 ดอลลาร์ พร้อมทั้งมีสิทธิที่จะได้รับการ สลักชื่อของพวกเขาบนแผ่นป้ายแห่งความมีชื่อเสียงเมื่อพวกเขาสร้างชื่อเสียงนั้น ในขณะที่นักเรียนหญิงได้รับเพียงถุงแดงที่มีเงินอยู่น้อย และลงชื่อในสมุดจดบันทึก เหตุการณ์ในช่วงนั้นเท่านั้น

จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาทั้ง 5 ถิ่น ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะทาง วัฒนธรรมของการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญนี้เป็นลักษณะที่คน จีนฮกเกี้ยนยังรักษาและปฏิบัติอยู่อย่างเข้มงวดไม่เปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกับ เรื่องของระบบอาวุโส และจัดเป็นลักษณะพื้นฐานที่สำคัญยิ่งของวัฒนธรรม จีนฮกเกี้ยนอีกลักษณะหนึ่ง

6.3 การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยน

โดยที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 5 ว่าคนจีนฮกเกี้ยนใน 4 ถิ่น ใน ประเทศไทยมีการยืมคำเรียกญาติภาษาไทยเข้าไปใช้ในระบบคำเรียกญาติ ภาษาจีนฮกเกี้ยนทั้งระบบคำเรียกญาติพื้นฐานและที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน ซึ่งรายการคำเรียกญาติภาษาไทยที่แต่ละถิ่นยืมเข้าไปใช้มีดังนี้

จังหวัดกระบี่

คำยืมในกลุ่มคำเรียกญาติพื้นฐาน ได้แก่ คำว่า /le:n4/ "เหลน" และ /lo:n4/ "โหลน"

คำยืมในกลุ่มคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน ได้แก่ คำว่า

/nɔ:ŋ1 pha:j1/ "น้องสะใภ้"	/la:n4 khɿ:j5/ "หลานเขย"
/la:n4 pha:j1/ "หลานสะใภ้"	/le:n4' khɿ:j5/ "เหลนเขย"
/le:n4 pha:j1/ "เหลนสะใภ้"	/lo:n4 khɿ:j5/ "โหลนเขย" และ
/lo:n4 pha:j1/ "โหลนสะใภ้"	

จังหวัดตรังและจังหวัดพังงา

คำยืมในกลุ่มคำเรียกญาติพื้นฐาน ได้แก่ คำว่า /nɔːŋ1/ "น้อง"
/lu:k2/ "ลูก" /la:n4/ "หลาน" /le:n4/ "เหลน" และ
/lo:n4/ "โหลน"

คำยืมในกลุ่มคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน ได้แก่ คำว่า
/nɔːŋ1 khɯːj5/ "น้องเขย" /nɔːŋ1 pha:j1/ "น้องสะใภ้"
/lu:k2 khɯːj5/ "ลูกเขย" /lu:k2 pha:j1/ "ลูกสะใภ้"
/la:n4 khɯːj5/ "หลานเขย" /la:n4 pha:j1/ "หลานสะใภ้"
/le:n4 khɯːj5/ "เหลนเขย" /le:n4 pha:j1/ "เหลนสะใภ้"
/lo:n4 khɯːj5/ "โหลนเขย" และ /lo:n4 pha:j1/ "โหลนสะใภ้"

จังหวัดภูเก็ต (สำหรับในระบบคำเรียกญาติพื้นฐานพบว่าไม่มี
การยืมคำไทยไปใช้เลย)

คำยืมในกลุ่มคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน ได้แก่ คำว่า
/la:n4 khɯːj1/ "หลานเขย" /la:n4 pha:j1/ "หลานสะใภ้"
/le:n4 khɯːj5/ "เหลนเขย" /le:n4 pha:j1/ "เหลนสะใภ้"
/lo:n4 khɯːj5/ "โหลนเขย" และ /lo:n4 pha:j1/ "โหลนสะใภ้"

จากการยืมคำเรียกญาติภาษาไทยเข้าไปใช้นี้ พบว่า จังหวัดตรังและ
จังหวัดพังงา มีการยืมคำเรียกญาติภาษาไทยเข้าไปใช้ในระบบคำเรียกญาติพื้น
ฐานและที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน โดยเฉพาะญาติในรุ่นที่มีอายุต่ำกว่าตัวเอง
ลงมาจนถึงรุ่น -4 ซึ่งส่งผลทำให้คำเรียกญาติรวมไปถึงระบบคำเรียกญาติใน
รุ่นดังกล่าวมีลักษณะเหมือนกับระบบคำเรียกญาติในภาษาไทยทุกประการ

อย่างไรก็ตามการที่มีการยืมคำเรียกญาติภาษาไทยเข้าไปใช้นี้
แสดงว่ามีการสัมผัสภาษาเกิดขึ้นระหว่างภาษาจีนฮกเกี้ยนกับภาษาไทย

สำหรับ "การสัมผัสภาษา" อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ กล่าวว่า การศึกษาเรื่องการสัมผัสภาษา สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการแพร่กระจาย วัฒนธรรม (cultural diffusion) การศึกษาทั้งสองเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงของทั้งภาษาและวัฒนธรรมเกิดจากอิทธิพลของสิ่งใกล้เคียง อนึ่ง การสัมผัสภาษาไม่ควรตีความไปว่า ตัวภาษาสัมผัสกัน สิ่งสำคัญคือ เจ้าของภาษาหรือผู้พูดภาษานั้นเองที่เปลี่ยนแปลงไปเวลาพูดหรือเขียน ภาษาของตน อันเนื่องมาจากการรับเอาลักษณะบางอย่างในระบบของภาษาอื่นมา การเปลี่ยนแปลงของภาษาเนื่องมาจากการสัมผัสนั้น มีข้อแม้ว่าจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมตามไปด้วย หรือพูดสั้น ๆ ก็คือ การเปลี่ยนแปลงของทั้งภาษากับวัฒนธรรมต้องไปด้วยกัน (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ 2529: 47)

เพราะฉะนั้นจากการที่คนจีนฮกเกี้ยนมีการสัมผัสภาษากับภาษาไทย และรับเอาคำเรียกญาติในภาษาไทยเข้าไปใช้ในระบบคำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยน แน่นนอนทีเดียวเมื่อมีการสัมผัสภาษาเกิดขึ้น การสัมผัสทางวัฒนธรรมก็ย่อมจะเกิดขึ้นด้วยเพราะภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่คู่กันเสมอ และการที่คนจีนฮกเกี้ยนใน 4 ถิ่นในประเทศไทยมีการสัมผัสกับภาษาไทยนั้น จากการซักถามผู้บอกภาษาทั้ง 4 ถิ่น ดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่าวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนในปัจจุบันเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปมีลักษณะเหมือนลักษณะทางวัฒนธรรมไทย ซึ่งวัฒนธรรมบางวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงมีดังนี้ คือ

จากการซักถามผู้บอกภาษาทั้ง 4 ถิ่น ในประเทศไทย พบว่าในปัจจุบันผู้สืบทอดมรดกไม่จำเป็นต้องเป็นลูกชายเสมอไป อาจจะเป็นลูกผู้หญิงก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณ ความใกล้ชิด ความพอใจของผู้ให้มรดก เช่น ถ้าลูกชายคนโตประพฤติดูไม่ดี พ่อก็อาจจะมอบมรดกให้ลูกผู้หญิงก็ได้ ยิ่งไปกว่านั้นผู้เป็นพ่อมีสิทธิ์ที่จะไม่ยกมรดกนั้นให้ลูกคนใดเลย ถ้าไม่พอใจ

ลูกคนใดเลย ความพอใจที่ว่านี้อาจจะมาจากการดูแลเลี้ยงดูเอาใจใส่ของลูกต่อพ่อแม่ ความใกล้ชิดของลูกกับพ่อแม่ เป็นต้น ซึ่งลักษณะนี้เป็นลักษณะที่คล้ายกับวัฒนธรรมการสืบทอดมรดกของคนไทย

ลักษณะทางวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนที่ให้ความสำคัญกับฝ่ายพ่อและเพศชายอีกลักษณะหนึ่งที่เปลี่ยนแปลงไปคือ วัฒนธรรมเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยหลังการแต่งงานซึ่งกล่าวถึงข้างต้นนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาทั้ง 4 ถิ่น ในประเทศไทย พบว่า สำหรับเรื่องที่อยู่อาศัยหลังการแต่งงานนั้นในทางปฏิบัติจริงๆ แล้ว ฝ่ายหญิงจะต้องไปอยู่บ้านฝ่ายชาย แต่ในปัจจุบันจากการสัมภาษณ์พบว่า พวกเขาเริ่มมีความคิดที่จะมีอิสระในเรื่องดังกล่าว คือ หลังการแต่งงานฝ่ายชายจะไปอยู่บ้านฝ่ายหญิง หรือ ฝ่ายหญิงจะไปอยู่บ้านฝ่ายชาย หรือแม้กระทั่งทั้งชายและหญิงแยกตัวไปอยู่ด้วยกันตามลำพังก็ได้ เป็นอีกลักษณะหนึ่งที่คล้ายกับลักษณะทางวัฒนธรรมเรื่องที่อยู่อาศัยหลังการแต่งงานของคนไทยซึ่งสังเกตเห็นได้ทั่วไปในปัจจุบัน และอาจเป็นเพราะเรื่องทางเศรษฐกิจของครอบครัวฝ่ายหญิงหรือฝ่ายชายว่าใครจะเหนือกว่ากัน ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เป็นสากลในทุกวัฒนธรรม ทุกเชื้อชาติที่มีการเปลี่ยนแปลง

นอกจากวัฒนธรรมทางการสืบทอดมรดกและเรื่องที่อยู่อาศัยหลังการแต่งงานของคนจีนฮกเกี้ยนที่เริ่มเปลี่ยนแปลงไป ยังพบว่า วัฒนธรรมเกี่ยวกับการเผาศพของคนจีนฮกเกี้ยนได้เปลี่ยนแปลงไปมีลักษณะคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมไทย ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา พบว่า ตามประเพณีจีนฮกเกี้ยนดั้งเดิมแล้วเมื่อมีการตายเกิดขึ้น คนจีนฮกเกี้ยนจะไม่เผาศพผู้ตายเด็ดขาด เพราะเชื่อกันว่าการเผาศพผู้ตายนั้นจะทำให้ผู้ตายต้องทนทุกข์ทรมานกับความร้อนต่อไปอีก ไม่ได้ไปผุดไปเกิด และยังเท่ากับเป็นการตัดเชื้อสายกับผู้ตาย แต่ถ้าฝังผู้ตายเอาไว้ก็เหมือนกับคนคนนั้นยังอยู่ใกล้ชิดกันอยู่ และยังคอยดูแลปกป้องคนที่ชีวิตอยู่ต่อไป แต่ในสังคมจีนฮกเกี้ยนใน

4 ถิ่น ในประเทศไทย จะนิยมเผาศพผู้ตาย เพราะถือกันว่าสะดวกกว่า และ เหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ในปัจจุบันไม่ค่อยมีพื้นที่ที่จะใช้ฝังศพเหมือน แต่ก่อน ซึ่งอาจเป็นเพราะสภาพทางเศรษฐกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง

สำหรับเหตุผลที่คนจีนฮกเกี้ยน 4 ถิ่น ในประเทศไทย ไม่มีปัญหา กับการรับเอาวัฒนธรรมไทยเข้าไปใช้ในวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนนั้น มี นักมานุษยวิทยาบางท่านที่ศึกษาถึงคนจีนในประเทศไทยกล่าวว่า

"ในประเทศสยามไม่มีการกีดกันกันทางเชื้อชาติและความแตกต่างกัน ทางร่างกายระหว่างคนไทยและคนจีนไม่ได้มีความสำคัญแต่อย่างใด ทำให้ การกลมกลืนกันสมบูรณ์ยิ่งขึ้น" (Skinner 1975 : 128 อ้างถึงใน Fong 1993 : 9)

"มีความคล้ายคลึงกันระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีน (ยกเว้นภาษา) ซึ่งเปิดทางไปสู่การกลมกลืนกันทางวัฒนธรรม" (Guskin 1968 : 5-8 อ้างถึงใน Fong 1993 : 11)

สำหรับคนจีนในเกาะปีนัง พบว่า ถึงแม้จะมีการสัมผัสภาษากับภาษา มลายู แต่ก็มิได้รับเอาวัฒนธรรมมลายูเข้าไปใช้ในวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนเลยแม้ แต่น้อย ซึ่งจุดนี้มีนักมานุษยวิทยาบางท่านที่ศึกษาคนจีนในประเทศมาเลเซีย ให้เหตุผลว่า

"ถึงแม้คนจีนจะเรียนภาษามลายูและภาษาอังกฤษเพื่อไว้ใช้ในวง ราชการ แต่พวกเขาก็ต้องให้ลูก ๆ เรียนภาษาจีนด้วย ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญใน การรักษาไว้ซึ่งความเป็นคนจีนและวัฒนธรรมจีน" (Tan 1988 : 143 อ้างถึงใน Fong 1993 : 64)

"...ยิ่งไปกว่านั้นความจงรักภักดีในชาติพันธุ์ของคนจีนนั้น ทำให้พวกเขา รู้สึกว่าคนมาเลเซียมีความด้อยในเรื่องวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และวิชาการ"

"ในประเทศมาเลเซีย คนจีนพยายามที่จะประพฤติปฏิบัติตาม ประเพณีของตัวเองอย่างเคร่งครัด เพราะกลัวว่าวัฒนธรรมมาลายูจะเข้ามา รุกรานวัฒนธรรมจีน" (Rashid & Karim 1988 : 75-76 อ้างถึงใน Fong 1993 : 107)

ยิ่งไปกว่านั้นการที่คนจีนฮกเกี้ยนจะเข้ากันได้ดีกับคนไทยแต่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนมาเลย์นั้น อาจเป็นเพราะนโยบายเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ของประเทศไทยและประเทศมาเลเซียที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ประเทศไทยมีนโยบายที่จะสร้างความกลมกลืนกันระหว่างคนเชื้อชาติหรือชาติพันธุ์ที่ต่างกักันที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ในขณะที่ประเทศมาเลเซียมีนโยบายที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นมาเลย์ทุกด้านเอาไว้ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษา วัฒนธรรมหรือด้านอื่น ๆ จึงทำให้มีการแบ่งแยกกลุ่มชาติพันธุ์เกิดขึ้น จากการที่ประเทศไทยและประเทศมาเลเซียมีนโยบายเกี่ยวกับชาติพันธุ์ที่ต่างกันนี้เอง ส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ต่างกัน ยิ่งไปกว่านั้นอาจเป็นเรื่องของศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง คือ สังคมมุสลิมมีความเคร่งครัดในทุกเรื่อง และกฎหมายอิสลามก็รุนแรงและไม่มีความยืดหยุ่น เป็นวิถีทางการดำเนินชีวิตที่ถูกสั่งสอนโดยคำสอนต่าง ๆ ในศาสนา จึงทำให้คนมุสลิมกับคนจีนกลมกลืนกันได้น้อยมาก ในขณะที่สังคมพุทธค่อนข้างจะมีโครงสร้างที่ยืดหยุ่น ทำให้คนไทยกับคนจีนกลมกลืนกันได้ง่าย

กล่าวโดยสรุปความหมายที่ได้จากการวิเคราะห์ค่าเรียกญาติพื้นฐาน และที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานในภาษาจีนฮกเกี้ยนทั้ง 5 ถิ่น แสดงหรือให้ภาพที่เด่นชัดเกี่ยวกับลักษณะทางวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยน และจากหลักฐานทางวัฒนธรรมด้านอื่นที่ผู้วิจัยได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา รวมทั้งผลงานการศึกษาถึงสังคมและวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยน สามารถเป็นข้อสนับสนุนและแสดงให้เห็นลักษณะที่สำคัญของวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยน คือ เรื่องระบบอาวุโสซึ่งยังคงเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมที่สำคัญและเด่นชัดในวัฒนธรรมจีน

ฮกเกี้ยนของทั้ง 5 ถิ่น แต่สำหรับลักษณะการเน้นฝ้ายพ่อและการถือเพศชาย เป็นสำคัญในวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนใน 4 ถิ่น ในประเทศไทยเริ่มมีบางประการ เปลี่ยนแปลงไปมีลักษณะที่คล้ายกับลักษณะทางวัฒนธรรมไทยอันเป็นผลมาจากการ สัมผัสภาษาฮกเกี้ยนกับภาษาไทย แต่สำหรับในเกาะปีนัง ลักษณะการเน้น ฝ้ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญ ยังคงเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมที่สำคัญ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงถึงแม้จะมีการสัมผัสภาษากับภาษามลายูก็ตาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย